

o dramă sau alta, ci monologul *Pâine pentru fratele meu*, spovedania dostoevskiană a unui asasin justițiar în viziune bucureșteană, argotică și interlopă. Personajul pare a fi, pe de o parte, proletar, versiune caricaturală a „procesului de formare a omului nou” din utopia ceaușistă, pe de alta, înger căzut, unealtă a lui Dumnezeu, „porcarul cel mare al lui Dumnezeu”, arhangel al pedepsei finale pentru păcatele omului. Îl va ucide pe fratele său Valentin pentru că „a vândut crescătoria de porci, hăt departe, peste graniți, ca să-și scalde în arginții trădării trupul spurcat”. Noul Cain este feroce, dar pravoslavnic, un terorist mistic cu o structură mai rar întâlnită în literatura română. Expresia literară este agresivă, iar efectele vizuale acompaniatoare, extrem de teatrale.

Salonul japonez

Alexandru D. Lungu, actor, prozator, traducător al lui Antonio Buero Vallejo în românește (piesa *Cu cărțile pe față* s-a jucat la Teatrul Mic în 1971) este și un dramaturg abil cum numai un actor știe să fie (vezi situația concretă din literatura română, de la George Ciprian la Paul Ioachim). *Salonul japonez* (Editura Axa, 2002) este un „azil de noapte” mai permisiv decât abisul slav al lui Gorki. Bucureștenii din *subsolul* lui Alexandru D. Lungu nu se macină în crize de conștiință ci se șicanează în replici piezișe și cuvinte răutăcioase, deși sancțiunea finală nu este mai puțin apocaliptică. Acest subsol nu adăpostește dezmoșteniți ai sortii siliți să privească, rând pe rând, moartea celuilalt, ca la Gorki, dar sunt tot niște ființe fără speranță, trecute, însă, printr-un filtru ironic, poate caragialian. „După gunoi știi ce mănâncă fiecare”, comentează *Ileana*, femeia de serviciu care mătură în acest stup sordid în care își plasează autorul acțiunea. Dar, îți zici, cel puțin aici lumea mai și mănâncă nu doar bea, ca în *Azilul de noapte*.

Este și aici un Actor (*Tabacu*), un Filosof (*Mătăsaru*), un idealist (*Doru*) și, în general, se pot urmări perechi de personaje, în paralel. Doar că acest *underground* românesc nu se poate lipsi de lirism. Moment în care Alexandru D. Lungu îi întoarce spatele lui Gorki și se îndreaptă spre maestrul român ai comediei sentimentale dintre cele două războaie mondiale. „Liricii” săi sunt *Doru* și, pentru o scurtă perioadă, *Irina*, pe care poezia imposibilă a cuplului o obosește și o face să devină cinică. Inginerul *Doru*, care lucrează la o fabrică de sticlă, s-a dedicat descoperirii unei formule de cristal românesc din cel mai pur (nu oțitem încărcătura simbolică a preocupării sale) care îi aduce numai ponoase. Personajul se trage din stirpea fanaticilor profesiei din dramaturgia mai veche a lui Paul Everac (și nu numai) care lasă toate detaliile vieții personale pe al doilea plan, importantă fiind șarja de cristal pentru care se zbate și în care trebuie să investești nu numai pricepere ci și „afecțiune”. Până la urmă, comicul se dizolvă, ca în *Gaițele* lui Kirilțescu, în umor funebru. O petrecere de pomină se termină cu moartea detestatei doamne Cantaride. Dar, la Porțile Orientului, nici moartea nu mai e ce-a fost: „Cum să moară, dom’le, că avea să-mi dea o mie de lei?”. Mereu surprinzător, autorul, demiurg al personajelor sale, le pedepsește cu potopul biblic în variantă bucureșteană. Subsolul este inundat de o ploaie torentială venită din senin, silind oamenii să-și caute salvarea la suprafață. *Salonul japonez* are mai multe compartimente: este și comedie de caracter și pamflet social și dramă biblică.